

BIBLIOGRAFIE OVER HET NATUURRESERVAAT 'HET ZWIN' TE KNOKKE-HEIST (BELGIË)

Jan Haspeslagh

Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)
Vismijn, Pakhuizen 45-52, B-8400 Oostende
E-mail: jan.haspeslagh@vliz.be

Het Zwin te Knokke-Heist (België) is niet alleen het best gekende natuurgebied van Vlaanderen. Het is ook een plek met zoveel facetten, een zo rijke geschiedenis, en zoveel mogelijkheden voor onderzoek, dat het vrijwel onmogelijk is deze rijkdom aan gegevens in één literatuurlijst te vatten. Voorliggende bibliografie is daarom slechts een aanzet tot het opstellen van een volledige publicatielijst over het Zwin. In deze eerste fase werd vooral getracht de makkelijkst bereikbare literatuur samen te brengen. Algemene monografieën, veel geschiedkundige titels en ornithologische overzichtswerken zijn dan de voor de hand liggende voorbeelden. Ook ondersteunende literatuur voor gids- en veldwerk in het reservaat zijn goed voorhanden. Het Zwin-reservaat is blijkbaar ook een aantrekkelijke plek voor toekomstige leerkrachten, wat blijkt uit een vrij groot aantal referenties van graduaatthesissen over het Zwin. Zelfs vanuit het buitenland is er aandacht geweest voor dit mooie reservaat en de specifieke morfodynamiek van de Zwinmonding, getuige een tweetal Israelische publicaties over dit onderwerp.

Er is echter veel meer, en verder speurwerk vanuit de VLIZ-mediatheek zal moeten leiden tot een uiteindelijk volledig overzicht van wetenschappelijke, historische, beleidsgerichte en vulgariserende literatuur over het Zwin. We worden daarom graag op de hoogte gebracht van alle referenties rond het Zwin, waar u weet van hebt en die niet in deze lijst opgenomen werden. Uw suggesties, tips, bronnen etc. zijn zéér welkom bij de auteur.

Ameryckx, J. (1953). Ontstaan en evolutie van het Zwin in België. *Natuurwet. Tijdschr.* 34(4-5): 99-110.

Ameryckx, J. (1954). Het oude Zwin. *Biekorf* 55(4): 81-87.

Ameryckx, J. (1958). Bodemkaart van België: verklarende tekst bij het kaartblad Westkapelle 11 E en het Zwin, 1954 Gent; Brugge 23 W.: Gent, Belgium.

Anon. [s.d.]. Het Zwin; De Verdrongen Zwarte Polder [Folder]. Stichting 'Het Zeeuwse Landschap': Heinkenszand, The Netherlands. 1 leaf.

Anon. [s.d.]. Vegetatiekaart van het natuurreservaat 'Het Zwin'. Eurosense Belfotop: Wemmel, Belgium. 1 map (scale 1:3.000).

Anon. [s.d.]. Zwin Knokke: plan van het Zwin en van het vogelpark. [Compagnie Het Zoute]: Knokke, Belgium. 2 maps.

Anon. (1988). Beschrijvingen van soorten. Pp 87-345 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): *Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen*. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Anon. (1988). Vegetatiekaart Het Zwin 1986. Rijkswaterstaat Meetkundige Dienst: Delft, The Netherlands. 1 map (scale 1:5.000).

Anon. (1988). Werkwijze en verantwoording van 1981 tot 1987 geen gemakkelijke klus... Pp 77-86 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): *Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen*. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Anon. (1991). Natuurreservaat 'Het Zwin': evolutie tot augustus 1991: morfologie, hydrodynamica en sedimentologie. Eurosense: Belgium. [no paging]

Anon. (1993). Natuurreservaat 'Het Zwin': evolutie tot augustus 1993: morfologie, hydrodynamica en sedimentologie. Eurosense: Belgium. [no paging]

Anon. (1994). Vooroever Zwin: sedimentdynamica. KDN rapport 94.005. Eurosense/AWZ-afdeling Waterwegen Kust: Oostende, Belgium. [no paging].

Anon. (1995). Knokke-Het Zwin: topografische kaart. Topografische kaart van België = Carte topographique de Belgique = Topographische Karte von Belgien, 5/6 Noord en 5/2 Zuid. Nationaal Geografisch Instituut: Brussel, Belgium. 1 map (scale 1:10.000).

Anon. (1996). Beleids- en waterbeheersplan 1996-2000 voor de Zwin-Polder. Zwin-Polder: Brugge, Belgium. 123 pp.

Anon. (1999). Zeebrugge-Knokke Heist-Het Zwin: topografische kaart. Topografische kaart van België = Carte topographique de Belgique = Topographische Karte von Belgien, 5 (5-6). Nationaal Geografisch Instituut: Brussel, Belgium. 1 map (scale 1:20.000).

Anon. (2000). Kust en polder: landschapeducatie in de Zwinstreek. Provincie West-Vlaanderen: Brugge, Belgium. 159 pp.

Ballegeer, J. (1986). *Gids voor de Zwinstreek*. Standaard Uitgeverij: Antwerpen, Belgium. 335 pp.

Ballegeer, J.; Braems, J.-P. (1972-1977). *De Zwinstreek in oude prentkaarten*. Europese Bibliotheek: Zaltbommel, The Netherlands. 2 vol.

Becuwe, M.; Burggraeve, G.; Burny, J.; Lingier, P.; Rappé, G.; Van Gompel, J. (1983). De verspreiding en het aantalsverloop van pleisterende waadvogels op de Westvlaamse en Zeeuwsvlaamse Noordzeekust 1972-1979. *De Wielewaal* 49: 341-372.

Beyst, B. (1993). Vergelijking van het hyperbenthos uit een dag- en nachtstaal afkomstig van de Zwinmonding. Universiteit Gent (RUG): Gent, Belgium. 10 pp.

Boerjan, P. (2003). Het toeristische belang van het Zwin in de context van de Vlaamse kust. Pp 1-5 in Mees, J.; Seys, J.; Haspeslagh, J.; Struyf, K. (Ed.): Feestzitting ter afsluiting van het jubileumjaar 50 jaar Zwin - Het Zwin: van gisteren naar morgen, Knokke-Heist, Belgium, 21 maart 2003. VLIZ Special Publication, 13. Vlaams Instituut voor de Zee/Compagnie Het Zoute: Oostende, Belgium.

Bowman, D. (1993). Morphodynamics of the stagnating Zwin inlet, the Netherlands. *Sediment. Geol.* 84(1-4): 219-239

Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (1988). Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands. 360, 5 plates pp.

Burggraeve, G.; Teerlinck, R. (1976). De planten van het Zwin. Van Nieuwkerke: Knokke-Heist, Belgium. 43 pp.

Burggraeve, G. (1985). Natuurreservaat het Zwin. Pp 112-115 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Burggraeve, G. (1989). De natuurhistorische waarde van het Zwin. *Water* 49: 221-224.

Burggraeve, G. (2003). 32 jaar conservator in het Zwin: een terugblik. Pp 1-3 in Mees, J.; Seys, J.; Haspeslagh, J.; Struyf, K. (Ed.): Feestzitting ter afsluiting van het jubileumjaar 50 jaar Zwin - Het Zwin: van gisteren naar morgen, Knokke-Heist, Belgium, 21 maart 2003. VLIZ Special Publication, 13. Vlaams Instituut voor de Zee/Compagnie Het Zoute: Oostende, Belgium.

Burggraeve, G.; Decler, M. (1991). Het Zwin: leven tussen land en zee. 2nd revised ed. Marc Van De Wiele: Brugge, Belgium. 112 pp.

Burggraeve, G.; Decler, M. (2000). Het Zwin: tussen Knokke, Damme en Sluis. Davidsfonds: Leuven, Belgium. 160 pp.

Castelijns, H. (1988). Vogels en het Zeeuws-Vlaanderen klimaat. Pp 63-69 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Castrogiovanni, E. (1986). Le Zwin : excursion. Centre d'écologie et de géographie urbaines: Fleurus, Belgium. 32 pp.

Cattrijsse, A. (1986). Experimenteel en veldonderzoek naar 24-uurskonsumptie en het voedingsritme van *Pomatoschistus spec.* (Pisces, Gobiidae). BSc thesis, Universiteit Gent. 86 pp.

Cattrijsse, A.; Van Landtschoote, E.; Hamerlynck, O. (1986). Growth, production and food consumption in a fish community in the shallow subtidal of a sandy beach. ICES, C.M. 86L(15): 1-6.

Chastelain, J.-D. (1949). Vie et mort du pays du Zwin. Collection Nationale, 9 (98). Office de Publicité: Bruxelles, Belgium. 89 pp.

Claeys, J.; Desoet, F.; Maes, F.; Naert, P.; Pruust, D. (1985). Ontstaansgeschiedenis van de Zwinstreek, kaartenmap met verklarende teksten. Jonge Economische Kamer: Knokke-Heist, Belgium.

Clauws, S. (1981). Voorkomen van *Arenicola marina* aan de geul van het Zwin te Knokke. BSc thesis, KUL. Zoölogisch Instituut. VI, 85 pp.

Coornaert, M. (1985). De bewoning van de Zwinstreek in het Oud Regiem. Pp 86-94 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Coornaert, M. (1974). Knokke en het Zwin: de geschiedenis, de topografie en de toponymie van Knokke, met een studie over de Zwindelta. Lannoo: Tielt, Belgium. 442, 29 plates pp.

Coornaert, M. (1989). De geschiedenis van de Zwinstreek : bewoning, economie, militaire activiteiten. Coornaert: Knokke-Heist, Belgium. 53 pp.

Damien, B. (1990). Bijdrage tot het natuurhistorisch en archeozoölogisch onderzoek van Monnikerede, een middeleeuwse haven aan het Zwin. BSc thesis, Universiteit Gent. 60 pp.

De Brock, P.E. (1985). Gevechten van Spaanse galeien in het Zwin. Pp 55-67 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

De Clercq, N. (1986). Studie van de wulp (*Numenius arquata arquata* L.) in een slikken- en schorrengebied (Het Zwin) in de winter (1985-1986): slaaptrek, bestand, activiteit en foerageerecologie. BSc thesis, Katholieke Universiteit Brussel. 190 pp.

De Keyser, R. (1962). Over het oude Zwin. Rond de Poldertorens 4: 50-60.

De Keyser, R. (1964). De ontwatering ten noorden van Brugge vóór 1421. Rond de Poldertorens 6: 118-143.

De Lissnyder, P. (1997). Ecotoerisme in de Zwinstreek. Graduate thesis thesis, Katholieke Hogeschool Brugge Oostende. [no paging] pp.

De Mast, J. (1839). Evacuation des eaux des Flandres: 3. Flandre occidentale. Carte des terrains qui versent leurs eaux dans le Zwyn, publiée par ordre du Ministre des Travaux publics. Etablissement géographique de Bruxelles fondé par Ph. Vandermaelen: Bruxelles, Belgium. 1 map (scale 1:20.000).

De Ridder, M. (1957). Onderzoekingen over brakwaterrotatoriën: 2. Het Zwin te Knokke. Natuurwet. Tijdschr. 39(4-5): 109-126, 1 plate.

De Smet, A. (1933). Het waterwegennet ten noord-oosten van Brugge in de 13de eeuw. *Oude Zwin, Reie en Zwin*, 1. *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis* 12: 1023-1059.

De Smet, A. (1934). Het waterwegennet ten noord-oosten van Brugge in de 13de eeuw. *Oude Zwin, Reie en Zwin*, 2. *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis* 13: 83-121.

De Smet, A. (1937). L'origine des ports du Zwin Damme, Mude, Monnikerede, Hoeke et Sluis : extrait des études d'histoire dédiées à la mémoire de Henri Pirenne. Nouvelle Société d' Editions: Bruxelles, Belgium. 17 pp.

De Smet, A. (1939). De geschiedenis van het Zwin. Van Uffelen & Delagarde: Antwerpen, Belgium. 63 pp.

De Smet, J. (1941). Monnikerede, een verdwenen zeestad van het Zwin. Gidsenbond: Brugge, Belgium. 12 pp.

De Wolf, P. (2002). Kusterosie en verzanding van Het Zwin. Pp 1-11 in Van Lancker, V.; De Turck, K.; Mees, J.; Mostaert, F.; Seys, J.; Vandevelde, D.; Van Rooij, D. (Ed.): Colloquium 'Kustzonebeheer vanuit geo-ecologische en economische invalshoek', 16-17 mei 2002, Oostende. VLIZ Special Publication, 10. Genootschap van Geologen van de Universiteit Gent (GGG)/Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende, Belgium.

De Wolf, P. (2003). Naar een oplossing voor het verzandingsprobleem?. Pp 1-6 in Mees, J.; Seys, J.; Haspeslagh, J.; Struyf, K. (Ed.): Feestzitting ter afsluiting van het jubileumjaar 50 jaar Zwin - Het Zwin: van gisteren naar morgen, Knokke-Heist, Belgium, 21 maart 2003. VLIZ Special Publication, 13. Vlaams Instituut voor de Zee/Compagnie Het Zoute: Oostende, Belgium.

d'Haese, V. (1994). Het Zwin: het planten- en dierenleven tussen land en zee. Graduate thesis. [S.n.]: Hasselt, Belgium. 266 pp.

Denolf, D. (1979). Winderosie op de duinenreep van het Zwin. BSc thesis, KUL. Faculteit Wetenschappen. 85 pp.

Denys, S. (1997). Het Zwin en z'n vogels. Graduate thesis, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende. 155 pp.

Devliegheer, L. (1985). Oude hoeven in de Zwinstreek. Pp 95-101 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Dierickx-Visschers, F. (1985). Enkele aspecten van het dagelijks leven in de 19de eeuw. Pp 33-47 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Draulans, D.; Hannon, J. (1988). Distribution and foraging behaviour of grey herons *Ardea cinerea* in adjacent tidal and non-tidal areas. *Ornis Scandinavica* 19(4): 297-304.

Dumoulin, E. (1982). Eocene mollusken op het Belgische strand, met inbegrip van Cadzand (NL) en de monding van het Zwin. *De Strandvlo* 2(2): 43-47.

Fransaer, D. (1989). Observatie van het Zvingebied vanuit de lucht. *Water* 49: 208-212.

Hamerlynck, O.; Janssen, C.; Van Landschoote, E. (1987). The food of early post-larval plaice, *Pleuronectes platessa*. *ICES, C.M.* 87L(17): 1-12.

Hartmann, D.; Bowman, D. (1993). Efficiency of the log-hyperbolic distribution, a case study: pattern of sediment sorting in a small tidal inlet, Het Zwin, the Netherlands. *J. Coast. Res.* 9(4): 1044-1053.

Herrier, J.-L. (2003). Het Zwin in de context van het Europees en Vlaams natuurbeleid. Pp 1-7 in Mees, J.; Seys, J.; Haspeslagh, J.; Struyf, K. (Ed.): Feestzitting ter afsluiting van het jubileumjaar 50 jaar Zwin - Het Zwin: van gisteren naar morgen, Knokke-Heist, Belgium, 21 maart 2003. VLIZ Special Publication, 13. Vlaams Instituut voor de Zee/Compagnie Het Zoute: Oostende, Belgium.

Hovart, P. (1985). Zeevisserij en wetenschap in de 18de eeuw. Pp 48-54 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Jacobus, P. (1985). Geulen, krekens en veenplaten rond de Zwinmonding in de omgeving van Damme. BSc thesis, RUG. Faculteit Wetenschappen. 101 pp.

Jansen, G.W. (1979). Beheersrichtlijnen ten behoeve van het Zwin: een natuurreservaat gelegen op de grens van België en Nederland. Landbouwhogeschool Wageningen: Wageningen, The Netherlands. 73 pp.

Jonckheere, E. (1912). La contrée de Knokke et du Zwyn au XVIIIe siècle. *De Plancke*: Brugge, Belgium. 34 pp.

Kerckaert, P. (1989). De aanzandingsmechanismen van het Zwin en de maatregelen om hieraan te verhelpen. *Water* 49: 213-220.

Kesteloot, E. (1974). Het Zwin. Natuur- en vogelreservaten van België: 1. *Historia*: Brussel, Belgium. 107 pp.

Kloosterman, E.H. (1991). Methode: procedure en methodiek voor de vegetatiekartering. Pp [1-25] in Anon. (Ed.): Vegetatiekaart van het natuurreservaat 'Het Zwin'. Eurosense Belfotop: Wemmel, Belgium.

Kornman, B.; Arends, A.; Dunsbergen, D. (2000). Westerscheldemondd 1970-2020: een morfologische blik op de toekomst. RIKZ-rapport, 2000.030. RIKZ: Den Haag, The Netherlands. 30 pp.

Kramer, T. (1988). Vogels beschermen in Zeeuws-Vlaanderen. Pp 72-76 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Kuijken, E. (2003). Natuurwaarden van het Zwin (Knokke). Pp 1-4 in Mees, J.; Seys, J.; Haspeslagh, J.; Struyf, K. (Ed.): Feestzitting ter afsluiting van het jubileumjaar 50 jaar Zwin - Het Zwin: van gisteren naar morgen, Knokke-Heist, Belgium, 21 maart 2003. VLIZ Special Publication, 13. Vlaams Instituut voor de Zee/Compagnie Het Zoute: Oostende, Belgium.

Laleman, O. (1989). Ontstaan en evolutie van de Zwinstreek: gidsenkursus Knokke-Heist 1989-1990. Laleman: Knokke-Heist, Belgium. 12 pp.

Lambelin, P. (1995). Het Zwin: een landschap in evolutie. Artis-Historia: Brussel, Belgium. 46 pp.

Lampo, V. (2001). Met kleuters naar het Zwin. Graduate thesis thesis, Katholieke Hogeschool Brugge Oostende. 46 pp.

Lannoy, D. (1985). Knokke in de crisisperiode 1845-1850. Pp 26-32 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Laruelle, J. (1956). Enkele beschouwingen over de stormvloed van 1 februari 1953. *Natuurwet. Tijdschr.* 37(7-8): 177-188.

Laurent, R. (1986). De havens aan de kust en aan het Zwin (doorheen oude plannen en luchtfoto's). Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Catalogussen, 72. Algemeen Rijksarchief: Brussel, Belgium. 161 pp.

Lippens, L. [s.d.]. Het Zoute-Het Zwin. [S.n.]: [S.l.]. 48 pp.

Lippens, L. [s.d.]. Het Zwin. Compagnie Het Zoute: Knokke-Heist, Belgium. 27 pp.

Lippens, L. (1963). Les oiseaux de Knokke-sur-Mer. *Le Gerfaut* 53: 119-196.

Lippens, L. (1969). De vogels van het Zwin en het Zoute. Vogelreservaat van het Zwin: Knokke, Belgium. 31 pp.

Lippens, L. (1972). Modification des conditions d'hivernage des oies sauvages dans les polders de Flandre occidentale, autour de la réserve du Zwin (Belgique), et de Flandre zélandaise (Pays-Bas). *Le Gerfaut* 62(3-4): 195-202.

Lippens, L. (1980). De vogels van het Zwin en van Knokke-Heist. Compagnie Het Zoute: Knokke-Heist, Belgium. 162 pp.

Maas, P. (1988). De landschappen van Zeeuws-Vlaanderen. Pp 11-35 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): *Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen*. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Marteijn, E. (1988). Het Westerschelde-milieu en zijn betekenis voor vogels. Pp 36-54 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): *Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen*. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Ostyn, G. (1985). Evolutie van het duinareaal te Knokke-Heist. Pp 81-85 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Parent, G.H.; Burny, J. (1981). Esquisse écologique de la réserve naturelle du Zwin (Knokke-Heist, Belgique): évolution dynamique du tapis végétal et relations entre l'avifaune et la végétation, 1. Les Naturalistes Belges 62(3-4): 49-86.

Parent, G.H.; Burny, J. (1981). Esquisse écologique de la réserve naturelle du Zwin (Knokke-Heist, Belgique): évolution dynamique du tapis végétal et relations entre l'avifaune et la végétation, 2. Les Naturalistes Belges 62(9-10): 201-231.

Paret, B.; Vermeersch, T. (2001). De Zwinstreek, een toeristisch-recreatieve gebiedsvisie. Europese Programma's en Gebiedsgerichte Werking: Brugge, Belgium. 16 pp.

Peuteman, F. (1993). De Zwinstreek: rijk verleden, welke toekomst?: brochure van de studiedag op 11 september 1993. [S.n.]: Belgium. [33] pp.

Plasschaert, R. (1955). De fysisch-geografische evolutie van het open Zwin. BSc thesis, Universiteit Gent. 89 pp.

Plovie, R. (1978). Vergelijkende studie van twee natuurreservaten en hun omgeving: het Zwin en het Noordhollands duinreservaat. Graduate thesis, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende. [no paging].

Poma, L. (1936). Botanisch verslag van de excursies naar het Zwin op 15 Mei en 13 September 1936. Biol. Jb. Dodonaea 3: 65-69.

Revis, N. (1984). Studie van de Turbellaria in een slikke van het Zwin. BSc thesis, Vrije Universiteit Brussel. 111 pp.

Rogiers, J. (1988). Streeknamen van vogels. Pp 70-71 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Ryckaert, M.J. (1972). De Brugse havens in de Middeleeuwen. Annales de la Société d'Emulation de Bruges 109: 5-27.

Ryckaert, M. (1985). Het ontstaan van het Zwin. Pp 17-25 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Ryckaert, M. (1989). De verzanding van het Zwin. Water 49: 204-207.

Sponselee, G. (1988). Van vogelwacht naar natuurbeschermingsvereniging. Pp 8-10 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Strobbe, M.; Adriaenssens, G.; Vogelaers, D. (1985). De betekenis van het site van het Isabellafort. Pp 116-122 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Struyf, K. (2003). Het nieuwe plan voor het Zwin: stand van zaken met het milieu-effectrapport. Pp 1-6 in Mees, J.; Seys, J.; Haspeslagh, J.; Struyf, K. (Ed.): Feestzitting ter afsluiting van het jubileumjaar 50 jaar Zwin - Het Zwin: van gisteren naar morgen, Knokke-Heist, Belgium, 21 maart 2003. VLIZ Special Publication, 13. Vlaams Instituut voor de Zee/Compagnie Het Zoute: Oostende, Belgium.

Tavernier, E. (1947). De ontwikkeling van veeteelt en landbouw tussen Yzer en Zwin van de XIe tot de XIVe eeuw. BSc thesis, Katholieke Universiteit Leuven. [no paging].

Termote, J. (1985). Het ontstaan en de stadsontwikkeling van Damme. Pp 102-111 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Trimpe Burger, J.A. (1985). De pre- en protohistorie van de Zwinstreek. Pp 8-16 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Uyttenhove, K. (1982). De recreatie in drie Westvlaamse natuurreservaten: de Westhoek, de Blankaart en het Zwin. Graduate thesis, Katholieke Hogeschool Brugge Oostende. [no paging].

Van Belle, J. (1999-2001). Het Zwin : het bizarre verhaal van een gouden doodskist. Van Hoestenbergh: Maldegem, Belgium. 3 vol.

Van Haesebroeck, V. (1994). Study of peaty and saltmarsh soils in nature reserves along the Belgian coast: Hannecart Forest and The Zwin. MSc thesis, Universiteit Gent. IX, 199 pp.

Van Huffel, S. (1998). Het Zwin. Graduate thesis. [S.n.]: Lier, Belgium. 128 pp.

Van Landschoote, E. (1986). Ecologisch onderzoek van de visfauna in de kustwateren ter hoogte van de Zwinmonding. B.Sc. thesis, Universiteit Gent. 109 pp.

van Westrienen, R. (1988). Zichtbare trek langs de Zeeuws-Vlaamse Noordzeekust. Pp 55-62 in Buise, M.A.; Tombeur, F.L.L. (Ed.): Vogels tussen Zwin en Saeftinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie: Middelburg, The Netherlands.

Verhelst, N. (1977). Succès des couvées et nichées dans une colonie de mouettes rieuses, *Larus ridibundus* L. installée dans la réserve naturelle du Zwin. BSc thesis, Université de Liège. 64 pp.

Verhulst, A. (1959). Middeleeuwse inpoldering en bedijking van het Zwin. Tijdsch. Belg. Ver. Aandr. Studies 28(1): [38 pp.].

Vermeulen, A. (1989). Algemeen beleidsplan ter bescherming en behoud van het Zwin. Water 49: 225-232.

Welvaert, F. (1985). Toerisme: verschijnsel in tijd en ruimte. Pp 68-80 in Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (Ed.): 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium.

Welvaert, F.; Dierickx-Visschers, F. (1985). 2000 jaar Zwinstreek. Mappamundi: Brugge, Belgium. 132 pp.

Wesseling, M. (2001). Waar het zoute water nog de macht heeft : van slik naar schor in het Zwin. Grasduinen 21: 54-58.